

Sygn. akt: I C 906/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2021 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	asesor sądowy Agnieszka Szufarska
Protokolant:	p.o. sekr. sąd. Dorota Szafkowska

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2021 r. w Toruniu

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko M. C. (1)

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powoda Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz pozwanej M. C. (1) 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt: I C 906/20

UZASADNIENIE

Powód Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna pozwem z dnia 20 kwietnia 2020 roku wniósł o zasądzenie od pozwanej M. C. (1) na rzecz powódki kwoty 22 657,64 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż prowadził postępowanie egzekucyjne przeciwko swojemu dłużnikowi W. C.. Postępowanie egzekucyjne prowadzone jest obecnie przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Praga P. w W. T. L. pod sygn. KM 543/18. Egzekucja nie doprowadziła do zaspokojenia wierzyciela. Niniejszym pozwem powód - jako wierzyciel W. C. dochodzi od pozwanej należności wynikającej z zachowku po zmarłym ojcu dłużnika J. C.. Wierzytelność ta przysługuje dłużnikowi W. C. w stosunku do pozwanej. W dniu 5 grudnia 2019 r. komornik dokonał zajęcia przedmiotowej wierzytelności. Podstawą legitymacji powódki jest treść art. 902 k.p.c. w zw. z art. 887 § 1 k.p.c. W dalszej części uzasadnienia wskazano, że na podstawie testamentu do całości spadku po zmarłym dnia 23 sierpnia 2014 r. J. C. powołana została żona M. C. (1). Syn W. C. został pominięty. Z tytułu zachowku przysługuje mu roszczenie o zapłatę zachowku w kwocie 160 000 zł. Z uwagi na fakt, że zadłużenie dłużnika względem powódki jest niższe, dochodzona pozwem kwota ogranicza się do kwoty zadłużenia na dzień 15 kwietnia 2020 r. tj. 22 567,64 zł. Wniósł o zawiadomienie o toczącym się procesie W. C. (k. 3-49).

Zarządzeniem z dnia 22 czerwca 2020 r. przewodnicząca wezwała powoda do złożenia pisma przygotowawczego, w którym uzasadni żądanie pozwu w zakresie żądania zapłaty określonej w pozwie kwoty na rzecz wierzyciela (k. 58).

Dnia 13 lipca 2020 r. powódka złożyła pismo procesowe, w którym podtrzymała żądanie pozwu (k. 61-64). Zarządzono doręczenie odpis pozwu.

W odpowiedzi na pozew, pozwana M. C. (1) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania (k.71-75). Twierdziła, że dłużnik zrzekł się roszczenia o zachówek.

W replice powód podtrzymał żądanie pozwu, podniósł szereg wniosków i zarzutów, przedstawił propozycję ugody (k. 80-100). Odpis pozwu i pism został doręczony dłużnikowi W. C., który został zawiadomiony o toczącym się procesie oraz pouczony o możliwości wstąpienia do postępowania w charakterze interwenienta ubocznego. Dłużnik nie przystąpił do procesu (k. 101-104). Pozwana wyraziła chęć ugodowego zakończeniu sporu i przeprowadzenie rozmów w tym zakresie na rozprawie (k. 105-106).

Strony podtrzymały swoje stanowiska, nie osiągnęły konsensusu w zakresie ugody (k. 121, 133).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna przysługuje wobec W. C. wymagalna wierzytelność w wysokości 12 600 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu stwierdzona wyrokiem Sądu Arbitrażowego (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 28 października 2014 r. zaopatrzonym (sygn. 72/2014) w klauzulę wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 9 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. I Co 3829/14.

/bezsporne, a ponadto: odpis tytułu wykonawczego k. 20-21/

Postępowanie egzekucyjne wyżej wymienionej wierzytelności prowadzone jest obecnie na wniosek wierzyciela z 14 listopada 2018 r. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Praga P. w W. T. L. pod sygn. KM 543/18. Wierzyciel wniósł m. in. o przeprowadzenie egzekucji z wierzytelności i innych praw majątkowych dłużnika. Egzekucja nie doprowadziła do zaspokojenia wierzyciela.

/bezsporne, a ponadto: postanowienie komornika sądowego k. 22, wniosek o wszczęcie egzekucji k. 23 -26, zawiadomienie k. 27-28/

Zawiadomieniem z 5 grudnia 2019 r., przesłanym M. C. (1), komornik dokonał zajęcia wierzytelności dłużnika W. C. o zapłatę sumy pieniężnej do pokrycia zachowku po zmarłym ojcu dłużnika J. C.. Komornik w trybie art. 896 k.p.c. wezwał dłużnika zajętej wierzytelności M. C. (1), by nie wypłacała dłużnikowi należności aż do ich pełnego pokrycia i przekazał świadczenie pieniężne na rachunek bankowy komornika. Ponadto wezwał do złożenia w terminie tygodnia oświadczenia czy i w jakiej wysokości przysługuje dłużnikowi wierzytelność, czy odmawia zapłaty i z jakiej przyczyny. M. C. (1) sprzeciwiła się zajęciu, wskazując, że prawo do zachowku nigdy nie zostało ustalone.

/bezsporne, a ponadto: zawiadomienie o zajęciu k. 30-31, pismo M. C. k. 32/

2 stycznia 2020 r. Komornik wystawił zaświadczenie, z którego wynikało, że Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna jest uprawniony na podstawie art. 902 k.p.c. w zw. z art. 887 k.p.c. do realizacji wszelkich praw i roszczeń dłużnika W. C.. Uprawnienie to wynika z zajęcia wierzytelności wobec M. C. (1) z tytułu roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej na pokrycie zachowku po zmarłym ojcu dłużnika J. C.. W dniu 4 lutego 2020 r. pełnomocnik wezwał pozwaną do zapłaty na rzecz Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna kwoty 25 774,11 zł tytułem części zachowku przysługującego W. C. w związku ze spadkobranie po zmarłym ojcu J. C..

/bezsporne, a ponadto: zaświadczenie k. 29, wezwanie k. 33-36, akt notarialny k. 37-40, kopia elektronicznego obrazu księgi wieczystej k. 41-46/

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd ustalił na podstawie zebranych dowodów w postaci dokumentów niekwestionowanych przez strony. Na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2021 r. sąd oddalił wnioski dowodowe powoda przeprowadzenie dowodów z akt postępowania egzekucyjnego, oryginału oświadczenia W. C. o zrzeczeniu się roszczenia o zachówek, opinii biegłego sądowego z zakresu badania wieku dokumentów, jako niemające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i zmierzające do zbędnego przedłużenia postępowania.

Powództwo podlegało oddaleniu.

Powód wywodził swoje roszczenie z części zachowku przysługującego jego dłużnikowi W. C., w związku ze spadkobranie po zmarłym ojcu dłużnika - J. C.. Powód domagał się zasądzenia wskazanej w pozwie sumy pieniężnej na swoją rzecz od spadkobiercy testamentowego zmarłego J. M. C..

Zgodnie z art. 887 § 1 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c. w ramach egzekucji wierzytelności z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Na żądanie wierzyciela komornik wydaje mu odpowiednie zaświadczenie.

Powołane przepisy przewidują szczególną instytucję postępowania egzekucyjnego, określaną jako powództwo wierzyciela egzekwującego przeciwko dłużnikowi zajętej wierzytelności (poddłużnikowi, trzeciemu dłużnikowi, trzeciodłużnikowi). Jego swoistość polega na tym, że na skutek zajęcia dochodzi do podstawienia wierzyciela egzekwującego we wszystkie prawa i roszczenia jego dłużnika. Wierzyciel wnoszący powództwo powinien domagać się zasądzenia świadczenia do rąk dłużnika (tak: Romańska, komentarz do przepisów art. 758-1088 kpc regulujących postępowanie egzekucyjne wyd. 3 2016 źródło: Legalis; Drabik [w:] Kodeks postępowania cywilnego . Komentarz Tom II pod red. Szancillo wyd. 1, 2019 rok, Legalis). W orzecznictwie podkreśla się, że wytoczenie przez wierzyciela egzekwującego powództwa przeciwko trzeciodłużnikowi, który żąda zasądzenia wierzytelności na rzecz swego dłużnika egzekwowanego, jest oparte na zmianie dokonanej w płaszczyźnie prawa procesowego (podstawieniu). Zachodzi w tym wypadku substytucja procesowa, której następstwem jest podstawienie wierzyciela egzekwującego w miejsce jego dłużnika, będącego wierzycielem dłużników egzekwowanych, bez zmiany legitymacji materialnoprawnej (uchwała SN z dnia 15 września 2017 r. sygn. III CZP 40/17 OSNC 2018/6/64). Z istoty tej substytucji wynika, że powód (wierzyciel egzekwujący) **nie może domagać się w takim procesie od pozwanego zasądzenia roszczenia do swoich rąk, lecz może żądać zasądzenia takiego roszczenia wyłącznie na rzecz dłużnika egzekwowanego**. Reguła ta odnosi się także do zajętej wierzytelności podlegającej egzekucji (tak: wyrok SN z dnia 25 stycznia 2017 r. sygn. IV CSK 232/16 opubl.: Lex nr 2216189).

W niniejszej sprawie wierzyciel egzekwujący wystąpił o zasądzenie dochodzonego świadczenia na swoją rzecz, do czego nie był uprawniony. Skutkowało to oddaleniem powództwa. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, konsekwentnie domagał się zasądzenia świadczenia do swoich rąk (k. 4, 62-63, 80, 116, 151 verte). Przewodnicząca, w pierwszym wydanym w sprawie zarządzeniu, zobowiązała pełnomocnika powoda do wyjaśnienia tak sformułowanego żądania zapłaty na rzecz wierzyciela (k. 58). Pomimo tego, profesjonalny pełnomocnik powoda nie dokonał jakościowej zmiany powództwa. Tymczasem, sąd z urzędu takiej zmiany dokonać nie mógł. Takie działanie stanowiłoby bowiem wyjście poza podmiotowe i przedmiotowe granice żądania pozwu. Tym samym sąd dopuściłby się obrazy art. 321 k.p.c., co wyraźnie podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyżej przytoczonego wyroku z dnia 25 stycznia 2017 r. sygn. IV CSK 232/16. Dlatego, wobec stwierdzenia, że dalsze prowadzenie procesu mogłoby prowadzić jedynie do zwiększenia jego kosztów, sąd oddalił powództwo, o czym orzeczono na podstawie art. 887 § 1 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c. a contrario.

Na marginesie należy dodać, że rozstrzygnięcie zapadłe w sprawie niniejszej nie stoi na przeszkodzie wystąpieniu z powództwem obejmującym właściwie określone żądanie zapłaty wskazanej w pozwie sumy pieniężnej do rąk dłużnika egzekwowanego (tak też: uzasadnienie wyroku z dnia 25 stycznia 2017 r. sygn. IV CSK 232/16).

O kosztach orzeczono w myśl art. 98 § 1, 1¹, 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. uznając, że pozwana wygrała proces w całości. Koszty procesu należne pozwanej wynosiły 3 617 zł w tym: 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 3 600 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego przez radcę prawnego.